

Nr 129.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa delar av övningsplatsen Backamo; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlatande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om försäljning av vissa delar av övningsplatsen Backamo samt anför därvid följande.

Övningsplatsen Backamo är belägen i Grinneröds och Hjärtums socknar av Göteborgs och Bohus län och omfattar följande fastigheter, nämligen:

1) en lägenhet med en areal av 39.6440 hektar, avsöndrad från $\frac{1}{2}$ mantal Kolbengtseröd nr 1 i Grinneröds socken (jordregisterbeteckning: Kolbengtseröd 1°);

2) en lägenhet med en areal av 5.2000 hektar, avsöndrad från $\frac{1}{4}$ mantal Bastebacka nr 1 i Grinneröds socken (jordregisterbeteckning: Bastebacka 1¹²);

3) hemmanet $\frac{1}{8}$ mantal skatte Spriteröd nr 1 med en areal av 43.9000 hektar i Grinneröds socken (jordregisterbeteckning: Spriteröd 1¹); samt

4) lägenheten Kläppmossen med en areal av 9.5500 hektar, avsöndrad från $\frac{1}{8}$ mantal Dunnebacken nr 1 i Hjärtums socken (jordregisterbeteckning: Dunnebacken 1⁴).

Sedan särskilda utredningsmän tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, vilka icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov, hava dessa utredningsmän, vilka antagit benämningen *lantförsvarets markkommitté*, i skrivelse den 19 oktober 1929 framlagt förslag rörande den framtida användningen av övningsplatsen Backamo. Kommittéerade hava därvid anfört i huvudsak följande.

Övningsplatsen Backamo vore belägen invid allmänna landsvägen mellan Ljungskile och Hjärtum, cirka 8 km. från Ljungskile järnvägsstation samt 27 km. från Uddevalla. Övningsplatsen, som syntes hava använts för Bohusläns regementes räkning från 1720-talet, först såsom bataljonsövningsplats och därefter för hela regementet, hade till en början innehafts på arrende, men disponerades alltsedan 1860-talet under äganderätt.

Av de i övningsplatsen ingående fastigheterna torde de från respektive $\frac{1}{2}$ mantal Kolbengtseröd nr 1 samt $\frac{1}{4}$ mantal Bastebacka nr 1 avsöndrade lägenheterna motsvara den ursprungliga campementsplatsen. Dessa lägenheter hade förvärvats av Kungl. Maj:t och kronan genom köpekontrakt den 23 juni 1859, enligt vilket exercisfältet inköpts från Andreas Olsson i Kolbengtseröd, Olof Svensson i Bastebacka och Mathias Olsson i Kolbengtseröd mot en köpeskilling av 6,000 riksdaler riksmünt samt under villkor, bland andra, att säljarna ägde, så länge fältet nyttjades till exercis, att, såsom dittills skett då vapenövningar icke påginge, fritt begagna betet därstädes, med undantag endast å den del av fältet, som kunde komma att såsom lägerplats inhägnas, att kronan finge var som helst å fältet låta upptaga diken och gropar, uppkasta vallar samt uppföra byggnader m. m.; och hade säljarna förklarat sig villiga att utan ersättning underkasta sig den förlust av bete, som kunde uppkomma såväl i nämnda hänseende som även i det fall att, vid blivande ständiga eller tillfälliga större truppsamlingar, hela jordområdet behövde därvid användas. Om fältet av kronan avyttrades, skulle säljarnas rättighet till betets begagnande i och med detsamma upphöra.

I enlighet med köpeavtalets bestämmelser hade avgäld för de avsöndrade lägenheterna fastställts genom länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län utslag den 27 november 1861. Fastebrev för kronan hade utfärdats av Inlands Fräkke häradsrätt den 15 januari 1863 (§ 3). Lägenheterna syntes vara gravationsfria.

Genom brev den 16 april 1880 hade Kungl. Maj:t, med bifall till framlagt förslag om åtgärder för utvidgning av Backamo mötesplats, bemyndigat arméförvaltningen att inköpa hemmanet $\frac{1}{8}$ mantal skatte Spriteröd nr 1, vilket i avbidan på beslutet förvärvats av Bohusläns regementes officerskår

och civilstat. Genom köpekontrakt och köpebrev den 24 juni 1880 hade hemmanet överlåtits på kronan mot en köpeskilling av 10.000 kronor. Säljarna hade från köpet undantagit gårdens åbyggnader, bestående av boningshus, ladugårdsbyggnad, redskapshus och spannmålsbod. Lagfart å köpet hade meddelats kronan vid Inlands Fräkne häradsrätt den 19 juli 1880 (§ 12). Vid inköpet hade hemmanet besvärats av en del inteckningar för jordupplåtelser på 49 års tid, vilka inteckningar numera torde sakna betydelse. Enligt en vattenavledningsförrättning av år 1882 hade hemmanet för uppskattade 1.2032 hektar av i företaget ingående 6.2253 hektar deltagit i ett företag avseende sänkning av Grindsjöbäcken och dess grenar inom Grinneröds och Hjærtums socknar. Numera torde icke kunna bli fråga om andra kostnader för företaget än de, som betingades av skyldigheten att deltaga i anläggningarnas underhåll.

Lägenheten Kläppmossen, avsöndrad från $\frac{1}{8}$ mantal Dunnebacken nr 1 i Hjærtums socken, som avsetts till förbättring av skjutbanan, hade inköpts genom köpeavhandling den 2 juli 1883 mot en köpeskilling av 1,246 kronor 96 öre. Å fångtet hade kronan erhållit lagfart vid Inlands Torpe häradsrätt den 4 mars 1884 (§ 1 i lagfartsprotokollet). Enligt ett den 5 juni 1884 utfärdat gravationsbevis vore lägenheten fri från gravationer. I köpeavhandlingen hade säljaren, Herman Zetterberg, förbehållit ägaren av $\frac{1}{8}$ mantal Dunnebacken rätt att å de tider vapenövningar icke förekomme å mötesplatsen begagna den vid gränsskillnaden utmed Olle Peter Anderssons ågor löpande ägoväg, dock med skyldighet för honom att ensam underhålla vägen.

För skjutbanan hade vidare ett område om 1.0200 hektar av $\frac{1}{8}$ mantal Dunnebacken nr 1 genom arrendekontrakt av den 10 juli 1892 arrenderats på femtio år mot ett årligt arrende av 25 kronor, vilket kontrakt intecknats den 7 maj 1894. Arrendekontraktet hade efter uppsägning den 15 februari 1923 upphört att gälla.

Genom överlåtelsehandling den 26 februari 1902 hade av officerskårens byggnader å Backamo till kronan överlåtits expeditionsbyggnaden och en av officersbarackerna i fullgott och fullständigt skick mot en löseskilling av 15,676 kronor.

Sedan de på sin tid tillkallade sakkunniga för utredning rörande den framtida användningen av arméns mötesplatser m. m. (generallöjtnanten J. G. Björlin och riksdagsmannen Carl Persson i Stallerhult) i yttrande till statsrådet och chefen för lantförvarsdepartementet hemställt, att utav Bohusläns regementes officers- och underofficerskårer avgivna anbud å försäljning till kronan av kårerna tillhöriga byggnader å Backamo icke måtte antagas, utan kårerna anbefallas att själva utbjuda byggnaderna till försäljning, samt att, för den händelse mötesplatsen ej skulle kunna användas för militärt eller annat statligt ändamål, densamma snarast möjligt måtte försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande för att användas till skogsodling, ävensom att de kronan tillhöriga byggnaderna å mötesplatsen, vilka icke lämpligen kunde för lantförvarets räkning användas å annan plats, måtte försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande, hade Kungl. Maj:t, som icke funnit skäl antaga officers- och underofficerskårens anbud om inlösen av byggnaderna, anbefallt arméförvaltningens fortifikationsdepartement att skyndsamt låta genom sakkunniga personer verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om mötesplatsens framtida användning.

De av fortifikationsdepartementet tillkallade sakkunniga, domänintendenten, majoren C. M. Åhlund, departementets domäntjänsteman, ryttmästaren B. Grill och fortifikationsofficern vid tredje arméfördelningen, kaptenen F. Bergensträhle, hade avgivit yttrande till fortifikationsdepartementet den 22 december 1915. För utredningen hade genom distriktslantmätaren J. E.

Jonsson upprättats en ny karta med beskrivning över mötesplatsen, dagtecknad den 30 oktober 1914. De sakkunniga hade avslutat värderingen av mötesplatsen med byggnader vid sammanträde den 18 juni 1915. Enligt värderingsinstrumentet hade samtliga byggnader å mötesplatsen värderats till 22,305 kronor samt marken på följande sätt: Efterfrågan å mark för byggnadstomter syntes utesluten, varför ingen markdel borde värderas i sådant avseende. Med hänsyn till bristen på grustäkter i Bohuslän och då själva exercisheden — lotterna A och B å den upprättade kartan — utgjordes av gott grus, hade de sakkunniga ansett, att denna del av mötesplatsen borde företrädesvis försäljas såsom grustäkt. Lotterna C, D, E och F å kartan syntes icke lämpa sig till annat än jordbruk eller skogsodling. Lotterna C och D hade fordom delvis varit odlade. Lotterna E och F utgjordes huvudsakligast av mossmarker. Värdena för de olika områdena hade upptagits på följande sätt:

Lotter	Värde för				Summa kronor	
	jordbruk eller skogsplantering kronor		grustäkt kronor			
A. 39.6440 hektar å 2,000 kr.	—	—	79,280	—	89,680	
B. 5.2000 " " 2,000 "	—	—	10,400	—		
C. 19.3000 " " 200 "	3,860	—			6,658	
D. 1.9000 " " 200 "	380	—				
E. 22.7000 " " 75 "	1,702	50				
F. 9.5500 " " 75 "	716	25				
Summa för all mark kronor					96,338	75

De sakkunniga hade mottagit åtskilliga anbud och funnit sig böra förorda *dels* ett i skrivelse den 8 december 1915 av Göteborgs och Bohus läns landsting avgivet anbud å 39,925 kronor, avseende lotterna C, E och F samt viss del av lotten B ävensom flertalet av de å mötesplatsen belägna, i anbudet närmare angivna byggnaderna, varvid köpeskillingen dock skulle minskas med 130 kronor per hektar för den del av ägolotten B, som icke skulle ingå i köpet, och *dels* ett den 9 december 1914 av Carl Andersson i Backamo avgivet anbud om 400 kronor å ägolotten D enligt kartan.

Till de sakkunniga hade vidare överlämnats en den 16 juni 1915 dagtecknad framställning till arméförvaltningen från järnvägsstyrelsen, i vilken styrelsen — under framhållande att styrelsen, som för nya samt för utvidgningar och underhåll av äldre bangårdsanläggningar och bansträckor vore i behov av stora kvantiteter ballastgrus, länge haft sin uppmärksamhet fäst på att gott och betydande mängder sådant grus vore till finnas å den grusås, som förut använts till lägerplats och exercished vid Backamo — anhållit, att sådana åtgärder icke måtte vidtagas, att möjligheterna för styrelsen att komma i besittning av de delar av åsen, som lämpade sig för grusavverkning, försvårades eller att sådana dispositioner vidtoges, att statsverket kunde komma att få vidkännas merutgifter, som kunnat undvikas, om marken direkt överlätits från en gren av statsförvaltningen till en annan. De områden styrelsen i första hand önskade komma i besittning av hade angivits å en vid skrivelsen fogad karta. (Dessa motsvarade lotterna A och B på de sakkunnigas karta.) De sakkunniga hade förhandlat med järnvägsstyrelsen om överlåtelse av området, men enighet hade icke kunnat uppnås om priset. Järnvägsstyrelsen hade slutligen i skrivelse till de sakkunniga

den 23 november 1915 hemställt, att det måtte tagas i övervägande, huruvida icke området, med hänsyn till att det redan tillhörde kronan, skulle kunna överlåtas till statens järnvägar utan någon direkt kostnad för dessa. Skulle området kontant betalas, hade priset synts icke böra sättas högre, än vad som erhållits vid försäljning av motsvarande mark vid Backamo till enskilda.

I sitt yttrande till fortifikationsdepartementet hade de sakkunniga framhållit, att överlåtelse till järnvägsstyrelsen av området icke borde ske, utan att lantförsvaret gottgjordes, men att det däremot vore lämpligt, att styrelsen bereddes tillfälle att förvärva grustakten, innan den utbjödes till enskild spekulation, varvid betalningen borde ske efter värderingen av 2,000 kronor per hektar. Därest detta pris syntes styrelsen för dyrt, varigenom försäljning området ej skulle komma att ske, borde lantförsvaret icke avhända sig området utan tillsvidare bibehålla det under sin egen förvaltning för att framdeles, då spekulanter eventuellt anmälde sig, försälja detsamma i sin helhet eller i flera poster. Då icke några byggnader avsåges att bibehållas å området, ej heller något annat, som tarvade underhållskostnader, syntes detsammans framtida förvaltning icke behöva draga några som helst omkostnader under den tid det bibehölles i lantförsvarets ägo. De byggnader, som landstinget icke önskade inköpa, hade ansetts böra försäljas på offentlig auktion.

Armeförvaltningens fortifikationsdepartement hade avgivit utlåtande i ärendet till Kungl. Maj:t den 8 april 1916 samt därvid, på anförda skäl, hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte, efter riksdagens hörande i erforderliga delar, *dels*, med antagande av det utav Göteborgs och Bohus läns landsting avgivna anbudet, bemyndiga departementet att å kronans vägnar upprätta kontrakt om försäljningen till landstinget, *dels* bemyndiga departementet att försälja det med D betecknade området för 400 kronor, *dels* föreskriva, att det med A å kartan betecknade området om 39.6440 hektar jämte 3.5968 hektar av området litt. B finge mot ett vederlag till lantförsvaret av 86,480 kronor överlämnas till järnvägsstyrelsen, med bemyndigande dock för departementet att, därest järnvägsstyrelsen ej för nämnda belopp övertog områdena, försälja desamma till annan eller andra för ett pris av 2,000 kronor för hektar och i avvaktan å sådan försäljning låta utnyttja områdena såsom landnings- och startplats vid flygövningar för försvarets räkning, *dels ock* bemyndiga fortifikationsdepartementet att låta å offentlig auktion till den högstbjudande försälja de å Backamo befintliga, kronan tillhöriga byggnader, vilka icke inginge i det av landstinget avgivna anbudet.

Efter erhållen remiss hade järnvägsstyrelsen i utlåtande den 23 juni 1916 framhållit, att av verkställd utredning framgått, att erforderliga anordningar för grusets utvinning från ett grustag å Backamo bleve förenade med stora utgifter, särskilt för en 4.77 km. lång spåranläggning mellan Svenshögens station och Backamo. Det vore därför föga sannolikt, att, såsom fortifikationsdepartementet ansett, någon annan än järnvägen kunde ekonomiskt utnyttja grustaget såsom sådant. Med hänsyn härtill och då det här icke vore fråga om att avhända statsverket någon egendom utan endast att överföra ett staten tillhörigt område från ett ämbetsverks förvaltning till ett annat, hade det synts styrelsen mindre lämpligt, att några kontanta medel utbetalades av det ena verket till det andra. Styrelsen hade därför hemställt, att området måtte kostnadsfritt ställas till dess förfogande. Därest likväl Kungl. Maj:t skulle anse, att ersättning borde utgå, hade styrelsen föreslagit, att området icke borde betalas med högre pris per hektar än det, som lands-

tinget förklarar sig villigt utgiva för den del av mötesplatsen, landstinget önskade förvärva.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 december 1916 hade vidare chefen för Bohusläns regemente, bland annat, anfört, att erfarenheten angående ställningskrigets ökade betydelse medfört, att större uppmärksamhet däråt måste ägnas även under fredsövningar. Att i närmaste trakten av Uddevalla utföra övningar i ställningskrig hade stött på svårigheter. På grund av vid överlåtelsen av regementets övningsfält uppsatta villkor, innefattande förbud att därstädes företaga grävningar, hade detsamma ej kunnat användas för dylika övningar. Annan lämplig terräng i förläggningens närhet kunde ej heller anskaffas för rimlig kostnad. Jordmånen i trakten utgjordes för övrigt i regel av styv lera, vilket onödigt försvårade fältarbetens utförande, varjämte berggrund oftast omöjliggjorde grävningar till större djup. Under det då gångna utbildningsåret hade därför bataljoner och skolkompanier förflyttats till regementets gamla övningsplats Backamo, där tillfälle erbjudits att under gynnsamma förhållanden företaga övningar i ställningskrig. Enär regementet genom övningsplatsens försäljning ställdes inför utsikten att berövas all möjlighet att på ett fältmässigt sätt utföra övningar omfattande ställningskriget, hade regementschefen hemställt, att försäljning ej måtte komma till stånd.

I häröver den 7 december 1916 avgivet utlåtande hade chefen för tredje arméfördelningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att en fullständig utredning av frågan angående anskaffning för Bohusläns regementes räkning av för övningar i ställningskrig lämplig terräng skulle ske och — för den händelse mötesplatsen Backamo därvid skulle befinnas vara den lämpligaste platsen — i vad mån mark och byggnader likvisst skulle kunna utan olägenhet avstås till försäljning, samt att möjligen föreliggande förslag angående försäljning av kronans mark eller byggnader å Backamo icke måtte tillsvidare föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Inspektören för infanteriet hade anslutit sig till vad regementschefen och arméfördelningschefen anfört samt tillika såsom sin mening uttalat, att med beslut om försäljning av Backamo borde anstå, till dess sådan utredning i frågan föreläge, att därav otvetydigt framginge, huruvida Backamo eller del därav borde för kronans räkning och militära ändamål bibehållas.

Sedermera syntes flertalet å Backamo befintliga byggnader hava bortflyttats eller försålts, men i övrigt hade icke några åtgärder vidtagits för mötesplatsens disposition för militära eller andra ändamål.

Sedan fortifikationsdepartementet på markkommitterades begäran infordrat uppgifter rörande den nuvarande användningen av Backamo, hade befälhavaren för Bohusläns regemente i en till kommitterade överlämnad skrivelse av den 14 augusti 1928 anfört, bland annat, följande: Kronan ägde på Backamo för närvarande tre baracker, därav en äldre, samt ett förutvarande sjukhus. För underhåll av byggnaderna hade de senaste åren disponerats ett årligt anslag av 500 kronor. Tillsyningsmannen på Backamo uppbure dessutom ett årligt arvode av 234 kronor jämte dyrtidstillägg. Inkomsterna för kronan utgjordes av årsarrendena för de utarrenderade områdena, vilka enligt nu gällande kontrakt uppginge till 137 kronor. Detta belopp torde kunna höjas något. Härtill komme ersättning för betesrätten inom det gamla lägerområdet, utgörande 40 à 50 kronor per år, samt försäljning av skog, som visserligen icke kunde i större utsträckning ske varje år, men som t. ex. senaste år inbragt 1,120 kronor. Enär exercisfältet i Uddevalla vore mindre gynnsamt och övningsterrängen däromkring överallt tämligen likartad, med branta, delvis kala berg och däremellan belägen sumpig skogs-

terräng, erbjöde det stora svårigheter att finna för övningar lämplig och framkomlig (beträddbar) terräng av önskvärd omväxling. Sådan finnes däremot, mera påminnande om vanlig mellansvensk terräng, vid Backamo, varför också regementets övningar vid upprepade tillfällen varje år förlades dit. Sålunda förlades »övningsbataljonen» dit i regel två gånger årligen omkring 6 à 8 dagar, vidare understundom enstaka kompanier, ävensom då och då regementets skolor för fast anställt manskap. Avståndet från Uddevalla till Backamo vore 27 km., således en lämplig dagsmarsch. Genom nu befintliga anordningar i kronans ägo finnes lämplig inkvarteringsmöjlighet för såväl befäl och trupp som hästar. Extra kostnader för dylik förläggning vore så gott som inga. Skulle däremot en liknande förläggning ordnas på annan, kronan icke tillhörig mark, tillkomme utgifter för kvarter- eller bivackplats, inkvartering av staber och inspekterande, eventuellt markskadeersättning samt dessutom ökade kostnader för halm (som nu kunde förvaras för flera tillfällen), ved, stallutrymme och dylikt. Såsom landningsplats för flygplan lämpade sig Backamo synnerligen väl och torde vara en av de få platser inom Bohuslän, som ägnade sig härför. Sedan förutvarande Västgöta regemente numera indragits, hade Bohusläns regemente icke något annat truppförband i sådan närhet, att gemensamma övningar kunde komma till stånd vid andra tillfällen än då arméfördelnings- eller större fälttjänstövningar ägde rum, vilket torde medföra, att regementet hädanefter finge än mera anledning att förlägga sina övningar till Backamo, även under de årliga regements- och repetitionsövningarna. Byggnaderna på Backamo toges delvis ofta i anspråk vid tillfälliga förläggningar. Den äldre baracken disponerades för uppställning av diverse fordon, för vilka utrymme icke finnes i Uddevalla, varest sådant icke utan avsevärda kostnader för nybyggnadsarbeten kunde åstadkommas. En eventuell försäljning av Backamo, som föga torde lämpa sig för annat än skogsodling, syntes icke kunna inbringa statskassan något större belopp, i synnerhet om de utgifter, som därmed skulle förorsakas kronan på andra områden av förvaltningen, frånräknades. Av det anförda framginge sålunda den betydelse, Backamo fortfarande ägde för regementets övningar, framför allt för dess fältmässiga utbildning. Möjligheten att dit kunna förlägga skolor och truppförband för sådana tillämpningsövningar, som krävde omväxlande och åtminstone för manskapet förut obekant terräng, kunde svårigen uppskattas i pengar. Regementsbefälhavaren hemställde därför, att, då frågan om den framtida dispositionen av regementets förutvarande övningsplats Backamo toges under omprövning, densamma såsom fortfarande erforderlig för försvarets behov måtte tillsvidare, så länge detta förhållande ägde bestånd, bibehållas under regementets förvaltning och vård såsom en synnerligen önskvärd tillgång för befordrande av dess fäldtuglighet.

Chefen för västra arméfördelningen hade instämt i vad regementsbefälhavaren sålunda anförde.

Sedan härefter kommitterade begärt närmare upplysningar rörande de smärre jordområden, vilka för det dåvarande vore utarrenderade, hade regementsbefälhavaren i skrivelse till kommitterade den 28 november 1928 meddelat, att följande jordområden vore utarrenderade:

Nr å området	Areal kvm.	Arrendatorns namn	Arrendeavgift kronor
1	150	Johan Hofstedt.....	1 —
2	6,500	Emil Olsson	25 —
3	1,450	Leon. Johansson-Eld	5 —
4	330	J. A. Wadman	5 —
5	3,800	Carl Andersson	15 —
6	1,450	Ingegerd Johansson	5 —
7 a	16,800	Edvin Johansson	50 —
7 b	2,400	Densamme	1 —
7 c	7,580	Densamme	15 —
8	1,030	Maria Forsberg	10 —
9	610	Mathilda Ekström	2 —
10	360	Emanuel Lindell	3 —

Tillika hade överlämnats en kartsbild över mötesplatsen, varå de olika områdena upptagits, samt det formulär till arrendekontrakt, som i allmänhet använts vid upplåtelse.

Kommittén hade därefter hänvänt sig dels till järnvägsstyrelsen och dels till Göteborgs och Bohus läns landsting med anhållan om upplysning, huruvida något intresse alltjämt föreläge från deras sida för förvärf av markområden å Backamo. I skrivelse till kommittén den 21 november 1928 hade emellertid järnvägsstyrelsen meddelat, att styrelsen icke numera anså sig böra ifrågasätta förvärfande för statens järnvägars räkning av grusförkomsten å Backamo. Genom protokollsutdrag av den 6 juni 1929 hade vidare Göteborgs och Bohus läns landstings förvaltningsutskotts sjukvårdsavdelning meddelat, att, då tuberkulossjukvårdsfrågan inom landstingsområdet delvis lösts och i övrigt vore på väg att lösas efter i vissa avseenden andra linjer än som tänkts, då frågan om förvärfande av sjukhusområdet å Backamo senast varit på tal, landstinget, så vitt nu kunde förutses, icke vore för sjukvårdsändamål i behov av något område av platsen i fråga.

På förfrågan hade däremot vägstyrelsen i Inlands Fränke härad meddelat, att väghållningsdistriktet hade intresse av att för grustäkt förvärva ett område av mötesplatsen.

För att bilda sig en uppfattning om mötesplatsens betydelse och behöflighet för Bohusläns regemente samt möjligheterna för dess försäljning hade kommittén den 12 juni 1929 avlagt besök vid regementets övningsplats i Uddevalla samt å Backamo.

Beträffande övningsplatsen vid Uddevalla hade kommittén funnit de anmärkningar, som framstälts mot densamma från regementsbefälhavarens sida, i stort sett befogade. Övningsplatsen skulle dock få större värde, om dels områdena vid dess norra ända vid Stora Svartebäcken kunde förvärfas, dels exercisfältet kunde utvidgas genom inköp av en del smärre områden vid Baggeby i närheten av kasernen.

Då kommittén vid besöket å Backamo kommit till den uppfattningen, att en flygplats skulle utan nämnvärda kostnader kunna inrättas därstädes, hade kommittén hos flygstyrelsen förfrågat sig rörande lämpligheten härav.

Efter undersökning å platsen hade flygstyrelsen i skrivelse till kommittén den 30 juli 1929 hemställt, att nyttjanderätten av ett å en skrivelsen bifogad kopia av karta över Backamo med rätt angivet område måtte överlåtas till styrelsen såsom flygfält, enär tillgången på användbara flygplatser i västra Sverige vore mycket ringa och tillgång till dylika platser i alla

delar av Sverige vore ett oavvisligt krav för flygvapnets krigsberedskap och övningar. Styrelsen hade även vissa anmärkningar att framställa mot två ifrågasatta försäljningar av områden a mötesplatsen, till vilka anmärkningar kommitterade skulle återkomma i annat sammanhang. På förfrågan av kommitterade hade flygstyrelsen i skrivelse den 7 augusti 1929 förklarat sig för sin del icke hava något att erinra emot att hela det å kartan med A betecknade området, med undantag av de områden, som skulle försäljas, överlämnades till styrelsens förvaltning. Härigenom skulle nämligen vinnas den fördelen, att det område, som ställdes till styrelsens förfogande, utgjorde en för sig bestående fastighet — lägenheten Kolbengtseröd 1° — varför någon lantmäteriförrättning för dess avskiljande icke komme att erfordras. Dessutom finge styrelsen i sin hand att förebygga, att för flygningen hindrande skog uppvoxte a lägenheten sydväst om själva flygfältet.

Mot ett överlämnande till flygstyrelsen av vad som kunde återstå av lägenheten Kolbengtseröd 1° efter de försäljningar, som nedan föresloges, hade kommitterade icke något att erinra.

I förenämnda skrivelse den 28 november 1928 hade regementsbefälhavaren, med anledning av från kommitterades sida ifrågasatt försäljning av de utarrenderade lotterna, anfört, att, då övningsplatsen för regementets utbildning vore av synnerligt värde, densamma icke — åtminstone icke i nämnvärd mån — borde minskas, enär övningsmöjligheterna därigenom i motsvarande grad komme att beskäras. Å andra sidan måste medgivnas, att ett avskiljande av vissa av de för närvarande utarrenderade små jordområdena givetvis icke kunde medföra några större olägenheter, då desamma redan vore inhägnade, odlade till trädgård eller åker och till och med i ett par fall delvis bebyggda. De områden, som sålunda syntes utan alltför stor olägenhet kunna avyttras, vore de på kartskissen med nr 1, 2, 3, 4, 9, 10 och 11 betecknade. Vid ett bedömande härav syntes emellertid även böra tagas under övervägande, vad ur lantmäterisynpunkt härvid kunde vara att andraga. Övriga bortarrenderade jordlotter borde icke lämpligen avyttras, då därigenom de nuvarande, ur terrängsynpunkt naturliga gränserna skulle komma att på ett mindre tilltalande sätt rubbas.

Så vitt kommitterade kunnat finna, talade sociala synpunkter i hög grad för att samtliga arrendatorer av ifrågavarande områden beredd tillfälle att med äganderätt förvärva de områden, de nu innehade. För att erhålla en i många fall välbehörlig utökning av de olika lägenheterna ävensom åstadkomma en bättre avgränsning av det område, kronan komme att behålla, ansåge kommitterade, att intagorna borde utökas till de ungefärliga gränser, som angivits å det vid utredningen fogade exemplaret av den av A. Busck år 1889 upprättade kartan över Backamo. Kommitterade hölle före, att med områdena 7 a, 7 b och 7 c även borde försäljas hela den kringliggande mossmarken, som en gång utgjort skjutbana för regementet och som numera icke torde vara av något större värde ur militär synpunkt. Efter dessa jämkningar i de till försäljning avsedda områdena syntes fältet erhålla en så pass tillfredsställande avgränsning, att något hinder icke borde möta mot försäljning även av de lägenheter, vilka regementsbefälhavaren ansett böra bibehållas.

Kommitterade hade från vederbörande arrendatorer infortrat anbud å de områden, som enligt det ovan anförda kunde komma i fråga till försäljning. De avgivna anbuden motsvarade endast undantagsvis det efter 5 procent kapitaliserade värdet av det nuvarande arrendet, men icke förty ansåge kommitterade de erbjudna köpeskillingarna i regel fullt skäligen på grund av markens ringa värde för jordbruksändamål. Med vissa jämkningar i de erbjudna beloppen, för att erhålla ensartade priser på likvärdig mark, ansåge

kommitterade, att försäljning borde kunna ske i enlighet med vad nedanstående tablå utvisade:

Ägofigur nr	Ungefärlig areal kvm.	Köpare	Kronor per kvm.	Summa kronor	Nuvarande arrende m. m.
1	150	Johan Hofstedt	} c:a 0.08	30	{ Kr. 1: —. Utvidgning.
1 a	230	Densamme			
2	6,500	Emil Olsson	0.05	325	Kr. 25: —.
2 a	1,800	Densamme	0.04	72	Utvidgning.
3	1,450	Leonard Johansson-Eld	0.05	70	Kr. 5: —.
4	330	J. A. Wadman	0.05	18	» 5: —.
4 a	6,000	Densamme	0.02	120	Utvidgning.
5	3,800	Carl Andersson	0.05	190	Kr. 15: —.
5 a	10,000	Densamme	0.04	400	Utvidgning.
6	1,450	Ingegerd Johansson	c:a 0.10	150	Kr. 5: —.
6 a	4,000	Densamma	0.08	320	Utvidgning.
7 a	16,800	Edvin Johansson	0.03	504	Kr. 50: —.
7 b	2,400	Densamme	0.03	72	» 1: —.
7 c	7,580	Densamme	0.03	227	» 15: —.
7 d	300,000	Densamme	0.002	600	Mosse.
8	1,030	Maria Forsberg	0.10	103	Kr. 10: —.
8 a	470	Densamma	0.10	47	Utvidgning.
9	610	Emanuel Mattsson	0.05	30	Kr. 2: —.
10	360	Emanuel Lindell	0.04	14	» 3: —.
10 a	3,000	Densamme	0.03	90	Utvidgning.
10 b	3,000	Densamme	0.03	90	»

Vid uppgörande av förslaget hade kommitterade tagit hänsyn till den av flygstyrelsen såsom önskvärd betecknade minskningen av det ägofiguren nr 2 angränsande området. Vad beträffade området nr 4 a, ansåge kommitterade ett så lågt pris som 0.02 kronor per kvm. möjligt endast för sänkan intill övningsplatsens gräns. Önskade Wadman inköpa ytterligare mark utöver den å kartan angivna, borde han betala samma pris som vägstyrelsen för grustaget eller 30 öre per kvm. Beträffande området nr 6 a borde iakttagas, att förefintliga gropar betraktades såsom impediment och icke upptoges till något värde. Området nr 9, som icke kunde bilda en för sig bestående fastighet, hade kommitterade ansett böra försälas till ägaren av angränsande mark. Vid försäljning av områdena nr 10, 10 a och 10 b borde iakttagas, att å den blivande fastigheten lades det servitutet, att byggnader eller andra för flygning hindrande föremål icke finge uppföras å området, och hade priset med hänsyn härtill nedsatts med ett öre per kvm. Försäljningsbeloppen vore beräknade med hänsyn till att köparna ensamma skulle gälda avstycknings- samt eventuella sammanläggnings- och lagfartskostnader. Då en del av köparna torde hava svårt för att på en gång komma ut även med de jämförelsevis obetydliga belopp, varom här vore fråga, syntes de, vilka önskade begagna sig därav, böra erhålla rättighet att gälda köpeskillingarna under loppet av tio år mot in-teckningssäkerhet för ogulden köpeskillning för utestående belopp samt mot erläggande av 5 procent ränta därå.

Vidare hade ordföranden i Inlands Fränke härads vägstyrelse med skrivelse den 6 september 1929 till kommitterade överlämnat protokoll, hållet vid sammanträde med vägstyrelsen och ombud för samtliga socknar i häradet den 5 september 1929. Enligt protokollet hade enhälligt beslutats att till markkommitterade ingå med anbud om inköp för grustäkt av cirka två hektar av Backamo å den plats, som vid kommitterades besök utvisats av vägstyrelsen (området hade ungefärligen utlagts å den utredningen bifogade

kartan) emot ett pris av 3,000 kronor per hektar, i vilket pris fri väg, var till gamla vägen vid mötesplatsens sydöstra gräns lämpligen kunde användas, till och från grustäkten skulle ingå. Kostnaderna för områdets avstyckning skulle bestridas av väggkassan. Köpeskillingen skulle erläggas under loppet av tio år med $\frac{1}{10}$ årligen och med skyldighet för väghållningsdistriktet att gälda 5 procent ränta å oguldet belopp.

Då Backamo för grustäkt på sin tid värderats till 2,000 kronor per hektar, måste det erbjudna priset anses fördelaktigt. Ej heller mot övriga villkor hade kommitterade något att erinra. Försäljningen torde icke innebära något hinder för flygfältets utnyttjande.

Vidkommande sättet för försäljningarnas genomförande finge kommitterade framhålla, att de områden, det här gällde, vore så pass obetydliga och av så ringa värde, att en närmare bestämning av deras areal och gränser icke syntes erforderlig för ett försäljningsbeslut. De smärre jämkningar i de nu föreslagna avgränsningarna av desamma, som av olika skäl eventuellt kunde erfordras, torde kunna företagas vid vederbörlig avstyckningsförrättning samt köpekontrakt upprättas och köpeskillingarna definitivt bestämmas först efter det områdenas areal blivit bestämd vid nämnda förrättning. I sammanhang härmed torde ock köparna böra meddela, huruvida de önskade gälda köpeskillingen kontant eller under tio år.

Återstoden av mötesplatsen, innefattande huvuddelen av ägora till $\frac{1}{8}$ mantal Spriteröd nr 1 samt lägenheten Bastebacka 1¹², innehölle det forna lägerområdet med de tre barackerna och sjukhuset, en del av exercisplatsen med regementets minnessten samt slutningarna ned mot Grinnerödssjön. Området omfattade en hel del vackra partier och torde möjligen en gång kunna bliva föremål för efterfrågan såsom tomtmark. För närvarande syntes det dock icke kunna med någon fördel realiseras vare sig för tomt- eller jordbruksändamål. Då härtill komme, att tillgång till de kvarstående byggnaderna inom området torde vara av värde både för regementet och flygvapnet, ansåge kommitterade, att några åtgärder för försäljning av området och byggnaderna för närvarande icke borde vidtagas, utan att detta tillsvare borde stå till regementets disposition. Skulle i framtiden området visa sig erforderligt för något allmänt ändamål eller tillfälle yppa sig till en fördelaktig försäljning, syntes emellertid den nuvarande dispositionen av området böra upphöra.

Beträffande användningen av inflytande försäljningsmedel finge kommitterade, med anledning av sina iakttagelser å övningsfältet vid Uddevalla, framhålla, att därest tillräckliga skäl ansåges föreligga för utvidgningen av detta övningsfält på föreslaget sätt, syntes medel härtill i viss utsträckning kunna erhållas, om nämnda försäljningsmedel reserverades för inköpen i fråga. I annat fall borde dessa medel tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Under återopande av det anförda föresloge kommitterade,

dels att de a den skrivelsen vidfogade kartan med nr 1, 1 a, 2, 2 a, 3, 4, 4 a, 5, 5 a, 6, 6 a, 7 a, 7 b, 7 c, 7 d, 8, 8 a, 9, 10, 10 a och 10 b betecknade områdena försålde, områdena nr 10, 10 a och 10 b med servitut till förmån för lägenheten Kolbengtseröd 1⁹, att för flygning hinderlig bebyggelse av vad slag det vara månne icke därstädes finge förekomma, till de personer och till de priser per kvm., som ovan angivits, under villkor, bland andra, att vid blivande avstyckningar de jämkningar i områdenas gränser, som då kunde finnas nödiga, finge vidtagas, att köparna ensamma skulle gälda avstycknings-, eventuella sammanläggnings- och lagfartskostnaderna, att de köpare, som så önskade, ägde gälda köpeskillingarna under loppet av tio år med en tiondel om året med skyldighet att avlämna in-tecknings-säkerhet

för ogulden köpeskillning för utestående belopp samt erlægga 5 procent årlig ränta därå,

dels att ett område om cirka två hektar, till sitt läge ungefärligen angivet å ovanberörda karta, försåldes såsom grustag till Inlands Fräkne härads väghållningsdistrikt mot en köpeskillning, beräknad efter 3,000 kronor per hektar, jämte fri väg till grustaget invid övningsplatsens sydöstra gräns och under villkor, bland andra, att avstycknings- och lagfartskostnaderna skulle gäldas av de väghållningsskyldige ensamma, att köpeskillingen finge erläggas under loppet av tio år med en tiondel årligen, med skyldighet för köparen att gälda 5 procent årlig ränta å oguldet belopp,

dels att genom ovanberörda försäljningar inflytande medel skulle, därest de icke funnes böra reserveras för inköp av mark till utvidgning av övningsfältet vid Uddevalla, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål,

dels att återstoden av lägenheten Kolbengtseröd 1⁹ ställdes under flygstyrelsens vård och förvaltning för att i erforderlig omfattning iordningställas såsom flygfält,

dels ock att återstoden av mötesplatsen, omfattande icke försålda ägor till $\frac{1}{8}$ mantal Spriteröd nr 1 och lägenheten Bastebacka 1¹² med kvarstående byggnader, tillsvidare bibehölles för Bohusläns regemente.

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement anbefallts att avgiva utlåtande över markkommitterades förslag, infortrade departementet yttranden i ämnet från chefen för Bohusläns regemente samt chefen för västra arméfördelningen. Med hänsyn till innehållet i dessa yttranden beslöt fortifikationsdepartementet att uppdraga åt arméförvaltningens domäntjänsteman att verkställa vissa utredningar på platsen. Domäntjänstemannen har därefter den 15 januari 1930 till fortifikationsdepartementet avgivit utlåtande i ämnet, varmed tillika överlämnats ett av honom jämte godsägaren Gustaf Schiller — den sistnämnde biträde åt vederbörande domänintendent vid saluvärdering av kronoegendomar i länet — den 14 i samma månad upprättat värderingsinstrument beträffande de områden, som av markkommitterade föreslagits att försäljas.

Chefen för Bohusläns regemente har anfört i huvudsak följande.

Regementschefen kunde icke instämma i markkommitterades uppfattning, att efter av dem föreslagna jämkningar i de till försäljning avsedda områdena övningsfältet skulle erhålla en så pass tillfredsställande avgränsning, att något hinder icke borde möta mot en försäljning även av de områden, vilka av regementsbefälhavaren ansetts böra bibehållas.

Emot en försäljning enligt av markkommitterade ifrågasatta villkor av de med nr 1, 2, 3, 4, 7 a, 7 b, 7 c, 7 d och 10 betecknade områdena hade regementschefen intet att erinra; dock syntes priset för området nr 4 oskäligt lågt (innehavaren hade också själv erbjudit ett högre pris), varjämte köpeskillningarna för områdena nr 1, 3, 4 och 10 vore så små, att inbetalningarna borde kunna ske på en gång.

En försäljning av områdena nr 1 a, 2 a, 4 a, 10 a och 10 b tillgodosåge endast rent privata förvärvsintressen och påkallades på intet sätt av något behov att bättre avgränsa de därav berörda områdena, utan inskränkte tvärtom på ett ofördelaktigt sätt den mark, som avsåges att bibehållas för försvarets räkning. Försäljning av dessa områden avstyrktes därför.

Vidare avstyrktes försäljning av områdena nr 5, 5 a, 6 och 6 a, enär dessa på ett naturligt sätt hörde samman med den terräng, som under övningar kunde användas.

Likaså avstyrktes försäljning av områdena nr 8 och 8 a. Dessa utgjorde nämligen en liten fyrkant, som sköte in i det förutvarande lägerområdet och inkräktade ofördelaktigt på en eljest lämplig uppställningsplats.

Vad anginge området nr 9, medförde det visserligen icke någon större olägenhet att avyttra detsamma, men då nuvarande arrendatorn tydligen icke hade någon större åtrå efter det och en försäljning skulle inbringa allenast 30 kronor 50 öre, avstyrktes denna försäljning.

Härjämte borde ytterligare betonas, att sådana inskränkningar i övningsterrängen, som vore föreslagna genom ett avskiljande just inom den smalaste delen av övningsområdet av ägofigurerna nr 1 a, 4 a, 9, 10 a och 10 b, skulle verka synnerligen menligt för rörelsefriheten, särskilt som dessa områden i privat ägo helt säkert skulle komma att i en nära framtid uppodlas.

Frågan ställde sig däremot i någon mån annorlunda, då det gällde försäljning av omkring två hektar såsom grustag till Inlands Fräkne härads väghållningsdistrikt. Detta område syntes även framdeles kunna användas under militära övningar. Något annat vore därför icke att erinra emot denna försäljning, än att området skulle så utstakas, att gränsen i sydost komme att sammanfalla med kronans därvarande gräns intill Bastebacka ägor.

Beträffande iordningställande av flygfält och ett överlämnande för detta ändamål till flygstyrelsens förvaltning av det härför ifrågasatta området hade regementschefen intet att erinra, då tillgången på flygfält även vore ett angeläget försvarsintresse och de härför nödvändiga anordningarna icke syntes behöva alltför mycket inkräkta på regementets rörelsefrihet under övningar på Backamo.

Chefen för västra arméfördelningen har till alla delar instämt i regementschefens yttrande.

Arméförvaltningens domäntjänsteman har i ärendet yttrat bland annat:

Ehuru det vid denna försäljning gällde jämförelsevis obetydliga värden, ansåge domäntjänstemannen sig dock böra framhålla, att de av markkommitterade åsatta jordvärdena i de flesta fall avsevärt understege det kapitaliserade värdet efter 5 % av de nuvarande arrendeavgifterna. En försäljning till de föreslagna värdena skulle alltså innebära en förlust för staten. Arrendeavgifterna utgjorde sammanlagt 137 kronor. Det kapitaliserade värdet av dessa bleve alltså 2,740 kronor. Summan av de av markkommitterade åsatta värdena å de utarrenderade områdena (utom utvidgningarna) vore 1,734 kronor 30 öre. Den nya värdering, som ägt rum den 14 januari 1930, hade givit ett resultat, som i de flesta fall innebure åtskilligt högre värden än de av markkommitterade åsatta. Summan av värdena enligt nyvärderingen vore 2,662 kronor, vilket obetydligt understege det kapitaliserade värdet av arrendeavgifterna.

Mossen (området nr 7 d) syntes vara en torvmosse. Visserligen vore värdet av en sådan för närvarande, då kolpriserna vore låga, mycket ringa, men det torde icke vara uteslutet, att den i en framtid kunde bliva värdefull. Dessutom torde värdet av skottvallarnas grus och sand mer än väl täcka den föreslagna köpeskillingen av 600 kronor. Att sälja den till ett så lågt pris som 20 kronor per hektar kunde under inga omständigheter tillstyrkas, så mycket mer som en del av mossen fortfarande tjänade regementet såsom

fältskjutningsterräng. Visserligen hade regementschefen förklarat sig kunna avstå den till försäljning, men det vore helt naturligt med tanke på, att kronan skulle få skälig ersättning och möjligheterna till förvärvande av övningsmark i Uddevalla bleve större. Någon spekulant, som ville betala skäligt pris, torde emellertid ej stå att få. Kronan borde därför icke för närvarande avhända sig mossen.

Grusplatån vore av en betydande mäktighet. Att sälja delar av densamma vore att avstå från en synnerligen god inkomstkälla. Att åsen innehöle väldiga gruslager kunde lätt bedömas därav, att nära åsens fot mindre grustag upptagits utan att urlager påträffats, oaktat groparna grävts minst två meter djupa. Såsom exempel på grusets värde på platsen kunde anföras, att från ett mindre grustag på angränsande mark hade sålts grus för ett pris av 50 öre per ebetslass om cirka 4 hl., d. v. s. för mer än 1 krona per kbm. Den ringa förekomsten av gott vägrus i trakten gjorde också, att möjlighet till gruståkt vore synnerligen eftertraktad av alla, som bodde invid åsen, ty det låge i öppen dag, att här funnes goda affärer att göra.

En försäljning av områdena nr 4 a, 5 a, 6 a samt 10 a och b skulle med största sannolikhet hava den påföljden, att dessa områden förr eller senare antingen såldes till vägstyrelsen eller också att gruståkt öppnades därstädes av köparna själva. Meningen med en försäljning syntes ändock vara, att köparna lämnades tillfälle att utvidga sitt jordbruk.

Enligt domäntjänstemannens förmenande borde kronan behålla i sin ägo den stora grustillgången å övningsplatsen och icke genom slumpförsäljning låta vare sig vägstyrelsen eller enskilda bliva ägare till större eller mindre delar därav, vilka, förutom sitt ekonomiska värde, vore oundgängligen nödvändiga att disponera för militära ändamål.

Det syntes slutligen domäntjänstemannen, att markkommitterade icke anfört något som helst skäl för att tilldela arrendatorerna större områden än de av dem nu brukade. I de allra flesta fall låge den huvudsakligaste delen av arrendatorernas jordegendom utanför kronans område, och de hade där nödiga betesmarker. I detta senare hänseende funnes således icke heller någon anledning till utökning.

Domäntjänstemannen föresloge, att områdena nr 1, 2, 3, 4, 7 a, 9 och 10 försåldes till de nuvarande arrendatorerna, därest dessa önskade inköpa områdena till de pris, som värderingsinstrumentet av den 14 januari 1930 utvisade.

I utlåtande den 1 februari 1930 har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* återopat vad domäntjänstemannen yttrat samt för egen del anfört följande.

Fortifikationsdepartementet hade från vederbörande spekulanter låtit införskaffa skriftliga besked, huruvida de vore villiga att till de i värderingsinstrumentet av den 14 januari 1930 upptagna priser — i den mån dessa överstege de av markkommitterade föreslagna — inköpa sådana lotter, vilkas försäljande kunde komma i fråga. Flertalet anbudsgivare hade godtagit de högre priserna, men några hade avstått från att köpa mark till de senast åsatta priserna.

Kommitterade hade föreslagit, att de å den utredningen närslutna kartan med nr 1, 1 a, 2, 2 a, 3, 4, 4 a, 5, 5 a, 6, 6 a, 7 a, 7 b, 7 c, 7 d, 8, 8 a, 9, 10, 10 a och 10 b betecknade lotterna samt ett område om cirka två hektar, utgörande grustag, skulle försälas. Vissa modifikationer i kommitterades förslag vore, såsom av regementschefens och domäntjänstemannens yttranden framginge, påkallade.

Beträffande lotten nr 1 tillstyrkte departementet, att densamma försälldes till Johan Hofstedt för 8 öre per kvadratmeter. Däremot avstyrktes försäljning av lotten nr 1 a. Försäljning av lotten nr 2 till Emil Olsson för det av honom numera erbjudna priset, 7 öre per kvadratmeter (mot av markkommitterade föreslagna 5 öre), tillstyrktes, varemot departementet icke kunde förorda försäljning av lotten nr 2 a. I fråga om lotten nr 3 hade departementet intet att erinra mot att densamma försälldes till Leonard Johansson-Eld för av honom nu godtaget pris av 8 öre per kvadratmeter (mot av kommitterade ifrågasatta 5 öre). Försäljning av lotten nr 4 till J. A. Wadman till av honom godkänt pris av 8 öre per kvadratmeter (kommitterade hade förordat 5 öre) tillstyrktes. Däremot måste departementet på av regementschefen och domäntjänstemannen åberopade skäl motsätta sig en försäljning av lotterna nr 4 a, 5, 5 a, 6 och 6 a. I fråga om lotten nr 7 a hade departementet intet att invända mot att densamma avyttrades till Edvin Johansson till ett av honom antaget pris av 6 öre per kvadratmeter (mot av kommitterade åsatta 3 öre). Vidkommande lotterna nr 7 b, 7 c och 7 d hade Johansson befunnits icke villig betala högre priser än de av kommitterade föreslagna, vilka visat sig vara alltför låga. Detta gällde särskilt lotten nr 7 d, en mosse om cirka 30 hektar, vars södra hälft, lägenheten Kläppmossen, år 1883 inköpts för 1.246 kronor 96 öre, vilket motsvarade mer än fyra gånger det värde, vartill kommitterade föreslagit försäljning. Området nr 7 d användes fortfarande för militära övningar. Med hänsyn härtill och då anledning icke förefunnes till antagande, att detsamma skulle kunna för närvarande försäljas till sitt fulla värde, borde enligt fortifikationsdepartementets förmenande frågan om försäljning därav förfalla. Då lotterna nr 7 b och 7 c vore belägna helt inom lotten nr 7 d:s gränser, borde en försäljning av desamma uppenbarligen icke ske annat än i samband med försäljning av lotten nr 7 d.

Departementet hade hos kommerskollegium påkallat undersökning genom statens torvingenjör av lotten nr 7 d.

Med stöd av det anförda avstyrkte departementet således försäljning av lotterna nr 7 b, 7 c och 7 d. Även avstyrktes, på grund av vad regementschefen anför, försäljning av lotterna nr 8 och 8 a.

Angående lotten nr 9 hade anbud förelegat från Emanuel Mattsson och Johanna Mathilda Ekström. Mattsson hade emellertid förklarat sig icke villig erlægga det pris av 8 öre per kvadratmeter (motsvarande för hela lotten 50 kronor), som vid värderingen den 14 januari 1930 åsatts lotten. Däremot hade Johanna Mathilda Ekström anmält sig villig inköpa denna för nämnda pris. Då regementschefen vitsordat, att densamma kunde utan större olägenhet för kronan avyttras, funne departementet sig kunna tillstyrka lottens försäljning till Johanna Mathilda Ekström för det sålunda av henne erbjudna priset av 8 öre per kvadratmeter.

Vidkommande försäljningen av lotterna nr 10, 10 a och 10 b, hade departementet ansett densamma i och för sig betänklig med hänsyn till det av markkommitterade föreslagna servitutet, att för flygning hinderlig bebyggelse därå icke finge förekomma. Departementet hade nämligen befarat, att denna servitutsbestämmelse skulle kunna i fråga om tillämpningen välla tvistigheter mellan kronan och köparen. Då nu därtill den av kommitterade tilltänkte köparen Emanuel Lindell förklarat sig icke vara villig att betala det vid värderingen den 14 januari 1930 åsatta priset, syntes frågan om ifrågasatt lotters avyttring böra förfalla.

Vad anginge det område om cirka två hektar, som föreslagits skola försäljas till Inlands Fräkne härads väghållningsdistrikt, finge fortifikationsdepartementet, med åberopande av de utav domäntjänstemannen anförda skäl, avstyrka försäljningen i fråga.

Markkommitté hade föreslagit, att köpeskillingarna borde få erläggas under loppet av tio år. De flesta av dem vore emellertid så obetydliga, att det icke torde vålla köparna någon nämnvärd svårighet att erlägga dem kontant vid tillträdet. För övrigt skulle inkasserandet under tio år av ifrågavarande likvider vålla atskilligt arbete och sannolikt även komma att medföra kostnader, som icke stode i rätt proportion till likvidernas storlek. Å andra sidan måste givetvis beaktas, att det för en eller annan köpare kunde vara svårt att vid tillträdet tillhandahålla hela köpeskillingen. Det syntes därför lämpligt, att försäljningsmyndigheten tillades befogenhet att i särskilda fall, där köparen sådant begärde och synnerliga skäl därtill förefunnes, medgiva amortering av köpeskillingen under vissa år, som dock torde kunna begränsas till högst tre. Köparen borde därvid åligga att ställa säkerhet, som av försäljningsmyndigheten prövades betryggande, för oguldna belopp ävensom därå erlägga fem procent årlig ränta.

I likhet med markkommitté hade förordade departementet, att vid blivande avstyckningar av de till försäljning avsedda områdena smärre jämkningar finge företagas beträffande dessas gränser, samt att det skulle åligga köparna att gälda alla avstycknings- och lagfartskostnader. Enligt vad departementet under hand inhämtat, torde dessa kostnader komma att ställa sig tämligen måttliga.

Beträffande användningen av inflytande försäljningsmedel ansåge departementet, att denna fråga icke borde sammankopplas med spørsmålet om utvidgning av Bohusläns regementes övningsfält i Uddevalla utan att medlen borde, efter avdrag för av försäljningarna föranledda kostnader, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Slutligen hade markkommitté föreslagit, att den del av lägenheten Kolbengtseröd 1°, som icke skulle säljas, ställdes under flygstyrelsens förvaltning. Av regementschefens yttrande framginge emellertid, att behov alltjämt förefunnes för regementet att för övningsändamål få använda ifrågavarande område. Det syntes därför knappast finnas någon anledning att till flygstyrelsen överlämna dettas förvaltning, helst styrelsens intresse att få begagna detsamma såsom flygplats kunde på annat lämpligt sätt tillgodoses. Den av kommitté föreslagna överflyttningen skulle sannolikt även medföra ökade förvaltningskostnader för staten ävensom vissa praktiska olägenheter, som kunde undvikas, därest hela mötesplatsens förvaltning framdeles som hittills finge handhavas av regementet. Fortifikationsdepartementet avstyrkte därför markkommittés förslag i denna del.

Med åberopande av det anförda tillstyrkte fortifikationsdepartementet på så sätt markkommittés förslag, att departementet för egen del hemställde, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande,

att av de å den i ärendet åberopade kartan angivna lotterna följande finge försäljas till nedannämnda köpare eller deras rättsinnehavare, nämligen lotten nr 1 till Johan Hofstedt för 8 öre per kvadratmeter, lotten nr 2 till Emil Olsson för 7 öre per kvadratmeter, lotten nr 3 till Leonard Johansson-Eld för 8 öre per kvadratmeter, lotten nr 4 till J. A. Wadman för 8 öre per kvadratmeter, lotten nr 7 a till Edvin Johansson för 6 öre per kvadratmeter och lotten nr 9 till Johanna Mathilda Ekström för 8 öre per kvadratmeter,

att vid lotternas avstyckning i avseende å desammas gränser, sådana dessa funnes å ovannämnda karta angivna, finge vidtagas de mindre jämkningar, som kunde befinnas lämpliga,

att köparna ensamma skulle gälda alla avstycknings- och lagfartskostnader,

att, där i särskilt fall köpare sådant begärde och synnerliga skäl därtill vore, försäljningsmyndigheten ägde medgiva köpeskillingens gäldande genom

avbetalningar under högst tre år från tillträdesdagen, på villkor, att köparen för oguldna belopp ställde säkerhet, som av myndigheten godkändes, ävensom därå erlade ränta efter fem procent om året, samt

att inflytande försäljningsmedel, i den mån de icke erfordrades till täckande av genom försäljningarna uppkommande kostnader, skulle tillföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Av vad i ärendet förekommit framgår, att huvuddelen av övningsplatsen Backamo behöver disponeras för militära ändamål, nämligen såväl för att tillgodose behovet av flygfält för flygvapnets räkning som för bedrivandet av vissa övningar med Bohusläns regemente. Jag kan därför icke tillstyrka försäljning av i övningsfältet ingående mark under annan förutsättning, än att detta låter sig göra utan försämring av fältets användbarhet för övningsändamål.

Departements-
chefen.

Vid prövning av markkommitterades i ärendet framställda försäljningsförslag har jag kommit till samma uppfattning som arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Jag anser sålunda, att försäljningen under förhandenvarande förhållanden bör begränsas till att avse de å den i ärendet åberopade, av A. Busck år 1889 upprättade kartan med nr 1, 2, 3, 4, 7 a och 9 utmärkta ägolotterna och att köpeskillningarna böra bestämmas i överensstämmelse med det vid värderingsförrättningen den 14 januari 1930 varje särskild ägolott åsatta värdet per kvadratmeter, vilket, i de fall detsamma överstiger vad markkommitterade föreslagit, blivit av vederbörande spekulant godtaget. Såsom villkor för försäljningarna bör uppställas, att köparna skola bestrida avstycknings- och lagfartskostnaderna för de förvärvade områdena. På sätt fortifikationsdepartementet förutsatt, torde vid lotternas avstyckning i avseende å desammas gränser, sådana dessa finnas angivna å förenämnda karta, få vidtagas de mindre jämkningar, som kunna finnas lämpliga. Fortifikationsdepartementets hemställan i fråga om amortering av köpeskillningarna finner jag mig böra tillstyrka.

De inflytande köpeskillningarna böra, efter avdrag av försäljningskostnaderna, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

På de av fortifikationsdepartementet anförda skäl anser jag den av markkommitterade föreslagna överflyttningen av en del av övningsplatsen till flygstyrelsens förvaltning icke böra ifrågakomma.

Jag vill slutligen nämna, att fortifikationsdepartementet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 innevarande månad meddelat resultatet av den utav departementet hos kommerskollegium begärda undersökningen av lotten nr 7 d. Av det vid skrivelsen fogade, av torvingenjören Gustav Th. Sjögren upprättade instrumentet över värderingen inhämtas, att — oavsett markvärdet för mossbotten — torven å området värderats till 5,405 kronor.

På grund av det ovan anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av Backamo övningsplats de å den i ärendet åberopade, av A. Busck år 1889 upprättade kartan med nr 1, 2, 3, 4, 7 a och 9 utmärkta ägolotterna

må försäljas till de i arméförvaltningens fortifikationsdepartements förenämnda utlåtande den 1 februari 1930 omförmälda personer eller deras rättsinnehavare samt till de priser och under de villkor i övrigt, som i utlåtandet angivits, samt

att inflytande köpeskillingsmedel må, sedan försäljningskostnaderna avdragits, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.